

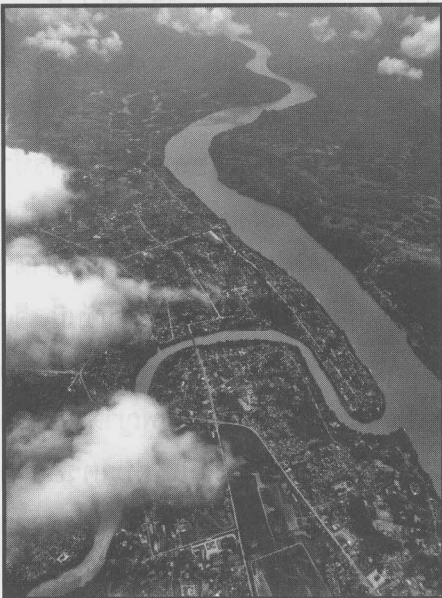
ตักบาตรข้าวเหนียวเที่ยวหลวงพระบาง

บุญหนา จิমানัง

หลวงพระบางเมืองมรดกโลก

หลวงพระบาง เป็นเมืองเก่าแก่แห่งหนึ่งของลาวมีอายุหลายพันปีมาแล้ว และมีความเจริญรุ่งเรืองเมื่อศตวรรษที่ ๑๖, ๑๗, ๑๘ และ ๑๙ หลวงพระบาง ในอดีตเคยเป็นราชธานีศรีสัตนาคนหุตแห่งอาณาจักรล้านช้าง จึงทำให้เมืองนี้เต็มไปด้วยกลิ่นไอแห่งล้านนาเก่าๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติหรือวัฒนธรรม เคยเป็นเมืองหลวงของลาวภาคเหนือ เคยเป็นที่ประทับของกษัตริย์ที่ประชาชนเรียกว่า “สมเด็จพระเจ้ามหาชีวิตแห่งพระราชอาณาจักรลาว” เมืองหลวงพระบาง ตั้งอยู่ฝั่งซ้ายติดฝั่งแม่น้ำโขง มีแม่น้ำคานไหลลงบรรจบแม่น้ำโขงตอนเหนือเมือง ณ ปากน้ำตรงนั้นบนพื้นที่ ๒ ตารางกิโลเมตร ซึ่งรวมวัดเชียงทอง หอพิพิธภัณฑ์ วัดใหม่สุวรรณภูมาราม และพระธาตุพูสี ยูเนสโกประกาศให้เป็นเมืองมรดกโลกปัจจุบันตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้เวียงจันทน์เป็นเมืองหลวง

ปัจจุบันเมืองหลวงพระบางมีฐานะเป็นแขวงหลวงพระบาง มีประชากรประมาณห้าแสนคน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมืองหลวงพระบาง ตั้งอยู่ทางเหนือของนครเวียงจันทน์

ระยะทางประมาณ ๕๐๐ กิโลเมตร เชื่อมต่อถึงกันด้วยทางหลวงหมายเลข ๑๓ ใช้เวลาเดินทางราว ๘ - ๑๐ ชั่วโมง เนื่องจากถนนที่ไม่ดีนัก อย่างไรก็ตาม มีเครื่องบินจากนครเวียงจันทน์ถึงหลวงพระบางโดยสายการบินลาว ใช้เวลาบินประมาณ ๔๕ นาที

เมืองหลวงพระบาง ได้อนุรักษ์สถาปัตยกรรมทั้งของลาวและฝรั่งเศส รวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ไว้ ปัจจุบันยังคงบรรยากาศที่น่าอยู่น่าเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังห้ามการปลูกตึกสูงหรือการพัฒนาความเจริญใดๆ อันจะสร้างความเสียหายให้กับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของเมืองหลวงพระบางอีกด้วย องค์การสหประชาชาติให้ความสนใจกับเมืองแห่งนี้ และได้ส่งคณะผู้แทนเข้ามาทำการสำรวจ

รายงานที่ได้รับทำให้ยูเนสโกประกาศยกย่องให้หลวงพระบางเป็น “เมืองที่ได้รับการอนุรักษ์เอาไว้เป็นอย่างดีที่สุดในเอเชียอาคเนย์” (The best preserved city in South-East Asia) และได้รับการยกย่อง

ว่าเป็นเมืองที่ได้รับการปกป้องรักษาที่ดีที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และ “ขึ้นทะเบียนให้เป็นมรดกโลก” ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกครั้งที่ ๑๙ ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ ด้วยเงินช่วยเหลือในการบูรณปฏิสังขรณ์และบำรุงรักษาโบราณสถานจากองค์การสหประชาชาติ เป็นเครื่องประกันอนาคตของหลวงพระบางได้เป็นอย่างดี เป้าหมายหลักของยูเนสโก คือ การคงบรรยากาศแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของหลวงพระบาง ตลอดจนอนุรักษ์สถาปัตยกรรมทั้งของลาวและฝรั่งเศส รวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมวัดโบราณต่างๆ ของลาวไว้

ด้านศาสนา ประชาชนร้อยละ ๙๐ นับถือศาสนาพุทธ รัฐบาลให้สิทธิเสรีภาพในการเลือกนับถือศาสนา ตามประเพณี ชายวัยหนุ่มที่มีอายุ ๒๐ ปี จะเข้าบวชเป็นพระระยะหนึ่ง เพื่อตอบแทนบุญคุณพ่อแม่หรือญาติพี่น้องที่เสียชีวิตไปแล้ว ในปัจจุบัน พระสงฆ์ลาวถือธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดตามวัฒนธรรมท้องถิ่น มีโรงเรียนสำหรับพระสงฆ์ลาวหลายแห่ง เช่น วิทยาลัยสงฆ์องค์ดีคือ วิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก เป็นต้น พระสงฆ์ลาวนอกจากจะมีการเผยแผ่ธรรมแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นครูประจำศึกษาและแพทย์แผนโบราณ ส่วนอุบาสก อุบาสิกา ก็ทำหน้าที่ถวายจังหัน (อาหารเช้า) และอาหารเพลทุกวัน จะเห็นว่าบาทหลวงพระสงฆ์ลาวในระบอบใหม่ได้รับการเชิดชูให้สูงขึ้นทั้งภายในและต่างประเทศ

การตักบาตรข้าวเหนียว

การตักบาตรข้าวเหนียว ถือเป็นจุดเด่นของเมืองหลวงพระบาง เวลาใส่บาตรญาติโยมจะนั่งคุกเข่าและผู้หญิงนั่งชัน ส่วนผู้ชายนั่งกางเกงขายาว และมีผ้าพาดไหล่ วิถียามเช้าของชาวหลวงพระบางที่ยังคงงดงามมีเอกลักษณ์และเปี่ยมไปด้วยเสน่ห์ที่เห็นจะไม่มีอะไรเกิน “การตักบาตรข้าวเหนียว ชาวหลวงพระบางจะตื่นขึ้นมาแต่เช้าเพื่อเตรียมข้าวของไว้สำหรับตักบาตรข้าวเหนียว บรรดาญาติโยมต่างก็จะหอบหิ้วข้าวของมานั่งอย่างสงบรอพระออกบิณฑบาต ปกติแล้วนิยมใส่บาตรด้วยข้าวเหนียวเพียงอย่างเดียว ซึ่งหากเป็นวันพระจะมีญาติโยมมารอตักบาตรข้าวเหนียวเป็นจำนวนมาก แต่หากเป็นวันปกติก็จะมีอยู่พอประมาณ

หลังจากฟ้าเริ่มสว่าง เหล่าพระสงฆ์ นักร้อยรูปก็จะเดินเรียงแถวยาวเหยียดมาให้ญาติโยมได้ใส่บาตร ภาพเหล่านี้คือวิถีปกติของชาวหลวงพระบาง การตักบาตรข้าวเหนียวคือภาพอันชวนตื่นตาตื่นใจ เป็นไฮไลท์ของการท่องเที่ยวที่ไม่ควรพลาดสำหรับนักท่องเที่ยว การนำข้าวเหนียวใส่กะติ๊บออกมาเร่ขายให้นักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการตักบาตรข้าวเหนียว การตักบาตรข้าวเหนียวของหลวงพระบางยุคใหม่ในวันนี้ จึงมีการผสมผสานกันระหว่าง ภาพพระ-เณรที่ออกบิณฑบาตเป็นแถวยาวเหยียด ภาพญาติโยมชาวหลวงพระบางในชุดพื้นเมืองนั่งใส่บาตรอย่างนอบน้อมแต่ວົງໄວในการจกข้าวเหนียวลงบาตร ภาพนักท่องเที่ยวร่วมตักบาตรข้าวเหนียวด้วยความศรัทธาผสมความตื่นเต้นและอยากรลอง

ภาพนักท่องเที่ยวมาตั้งกล้องรอบันทึกภาพตักบาตรข้าวเหนียว และภาพแม่ค้าหาบกะต๊ับนำข้าวเหนียวและของใส่บาตรที่ดีด้วยคุณภาพมาเร่ขายให้กับนักท่องเที่ยวที่นับวันจะมีมากขึ้นเรื่อยๆ ส่วนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปถ่ายภาพในระยะใกล้หรือใช้แฟลชขณะที่พระสงฆ์กำลังรับบิณฑบาตจากคนเฒ่าคนแก่ นั้น ต้องระวังมารยาทไว้บ้างก็ดี

แหล่งท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในเมืองหลวงพระบาง จะหนักไปในทางวัดวาอาราม^๑ ซึ่งมีศิลปะงดงาม ขนาดกระทัดรัดไม่ใหญ่โตนัก โดยมีวัดต่างๆ มากมายถึง ๔๐ วัด เรียกได้ว่า ถ้าใครมาหลวงพระบาง ได้เที่ยววัด ดูสถาปัตยกรรมโบราณก็เกินคุ้ม

วัดเชียงทอง ถือเป็นตัวอย่างสถาปัตยกรรมล้านช้าง ณ เมืองพระบาง มีหลังคาซ้อน ๓ ชั้น รูปทรงหลังคาผายกว้างออกเรียกว่าหลังคาปีกนก ทั้งภายในและภายนอกสิม (อุโบสถ) ล้วนมีจิตรกรรมฝาผนังเป็นลายรดน้ำลงรักปิดทองเป็นเรื่องราวนิทานพื้นบ้านและเรื่องเกี่ยวกับศาสนา และหากเดินมาทางด้านหลังสิมก็จะเห็นลวดลายประดับกระจกสีเป็นรูปต้นไม้ใหญ่ มีนกและสัตว์นานาชนิด ซึ่งต้นไม้ดังกล่าวคือต้นทอง หรือต้นจั่ว ที่พระเจ้าศรีสว่างวัฒนาได้โปรดฯ ให้ช่างทำไว้เพื่อเป็นที่ระลึกถึง ชื่อเชียงทอง หมายความว่า ป่าต้นทอง ซึ่งเป็นพื้นที่ดั้งเดิมบริเวณนั้นนั่นเอง และสำหรับใครที่ได้มาวัดแห่งนี้ สิ่งที่ไม่ควรพลาด

ชมก็คือ หอพระมานและหอพระพุทธไสยาสน์ที่อยู่ด้านหลังสิม หอพระเล็กๆ สองหลังนี้ทำด้วยสิมพู ประดับตกแต่งด้วยกระจกสีเป็นลวดลายเล่าเรื่องราวนิทานพื้นบ้านของลาว หากลองเดินดูใกล้ๆ ก็จะได้เห็นภาพวิถีชีวิตของชาวลาวผ่านรูปภาพเหล่านั้นด้วย

พระธาตุจอมพูลี โดดเด่นอยู่บนยอดเขา กลางในเมืองหลวงพระบาง ในสมัยโบราณคือศูนย์กลางวัฒนธรรม ตั้งอยู่ใจกลางเมืองและเป็นมิ่งขวัญของชาวหลวงพระบาง ซึ่งคนส่วนมากที่ไปเที่ยวหลวงพระบางแล้ว แต่อยากไปเห็นพระธาตุจอมพูลีจนมีคำพูดติดปากกันว่า “ไปเที่ยวหลวงพระบางถ้าไม่ได้ขึ้นพระธาตุจอมพูลีก็เท่ากับว่าไปไม่ถึงหลวงพระบาง”

วัดใหม่สุวรรณพุมาราม วัดแห่งนี้เคยเป็นที่ประดิษฐานของพระบาง และใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาต่อหน้าพระบางอีกด้วย ปัจจุบันนี้ก็ยังคงใช้เป็นที่ให้ประชาชนมาสรงน้ำพระบางในวันงานบุญปีใหม่ (วันสงกรานต์)

วัดวิชุน วัดที่เจ้าชีวิตวิชุนราชโปรดฯ ให้สร้างขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.๒๐๔๖ และตั้งชื่อวัดตามพระนามของพระองค์ วัดแห่งนี้ยังคงเคยเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปสำคัญอย่างพระบาง พระคู่บ้านคู่เมืองหลวงพระบางอีกด้วยเราเข้าไปไหว้พระประธานภายในสิม หลังจากกราบพระเรียบร้อยแล้ว อย่าลืมเดินไปด้านหลังพระประธานเพื่อชมพระพุทธรูปไม้เก่าแก่ รวมทั้งศิลปวัตถุต่างๆ ที่รวบรวมจากวัดร้างต่างๆ ในหลวงพระบางมาเก็บรักษาไว้ที่นี่ นอกจากนี้ ในวัดวิชุนยังมีสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ “พระธาตุหมากโม” พระธาตุที่มีลักษณะคล้ายผลแตงโมกว่าฝ่าครึ่งเป็นพระธาตุสำคัญของวัดและของเมืองหลวงพระบางอีกแห่งหนึ่งด้วย

ถ้าตั้ง เป็นถ้ำน้อย ตั้งอยู่ปากอุ ห่างจากหลวงพระบางประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ซึ่งมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่มากมายมหาศาล ซึ่งไม่มีใครสามารถบอกได้ว่าเป็นเวลายาวนานเท่าใดที่ประชาชนได้นำเอาพระพุทธรูปมาถวายเป็นที่เคารพบูชาไว้ที่ถ้ำกลางแม่น้ำโขง ซึ่งพระพุทธรูปอยู่ที่ถ้ำดังกล่าว ยิ่งนับวันก็ยิ่งมากขึ้น เนื่องจากทุกๆ ปี เมื่อถึงเทศกาลปีใหม่มะลาวี ชาวหลวงพระบางจะพากันล่องเรือมาทำบุญกันอยู่ที่นี่ ในการมาทำบุญกันแต่ละครั้งจะนำเอาพระพุทธรูปที่หล่อด้วยโลหะ และทำด้วยไม้แกะสลักมาถวาย

น้ำตกตาดกวางสี ตั้งอยู่ห่างจากหลวงพระบางลงไปทางใต้ประมาณ ๓๐ กิโลเมตรเหมาะสำหรับการพักผ่อน เพราะมีอากาศบริสุทธิ์และมีธรรมชาติอันสวยงามเขียวชอุ่มไปทั่ว เป็นที่น่าพิศวงยิ่งนักตามเส้นทางท่านจะได้พบกับวิถีชีวิตและความเป็นเอกลักษณ์อันแท้จริงของบรรดาชนกลุ่มน้อยในลาวโดยเฉพาะหมู่บ้านลาวเทิง เช่น หมู่บ้านท่าแป้น, บ้านตาดและบ้านอูซึ่งเป็นที่หมู่บ้านของชาวหลวงพระบางดั้งเดิมซึ่งยังคงรักษาการดำรงชีวิตแบบลาวๆ เกือบหมดทุกอย่างและท่านจะได้พบกับการค้าข้าวด้วยพลังงานของกระแสน้ำ

ตลาดด้วย ตลาดมืด ถนนข้าวเหนียว ยามค่ำคืน บริเวณถนนศรีสว่างวงศ์จะถูกปิด แล้วถูกแปรสภาพกลายเป็นตลาดมืด ไม่ใช่ขายของผิดกฎหมาย แต่ขายของพื้นเมือง มีหลากหลายให้เราเลือกซื้อ ทั้งกระเป๋ ผ้าพันคอ ปลอกหมอน จนถึงผ้าปูที่นอน สร้อย แหวน กำไล หรือ รูปหอม ฯลฯนำซื้อไปเสียหมด ส่วนราคาก็ต้องต่อรองเอาเอง แนะนำว่า ควรสอบถามราคาหลายๆร้าน บางร้านอยู่ไกลหน่อย ราคาก็ถูกลง ถนนนี้ มีคำพูดเล่นๆ ว่า เมืองไทยมี ถนนข้าวสาร ถนนนี้ เป็น พี่น้องกัน ชื่อ ถนนข้าวเหนียว

